

Романюха М. В.,

доцент кафедри перекладу

Дніпровського державного технічного університету

ВЕРБАЛЬНИЙ ПРОСТІР КОМУНІКАЦІЇ В СУБКУЛЬТУРІ АРГЕНТИНСЬКОГО ТАНГО

Анотація. Стаття присвячена опису ономастичного простору аргентинського танго, реалізованого на матеріалі назв танго-фестивалів, марафонів і енкуентро. Виявлено три номінативних групи танго-подій: актуалізація понятійного простору аргентинського танго, географічна локалізація й актуалізація хронотопу.

Ключові слова: аргентинське танго, міжкультурна комунікація, понятійний простір, ономастика, мовна гра.

Постановка проблеми. Сучасному суспільству притаманні процеси омасовлення культурного життя. Цьому сприяє розвиток засобів масової комунікації, що активізує демократизацію мистецтва. Наразі можна спостерігати, як під впливом комунікаційних процесів формується новий тип свідомості, оцінки й сприйняття інформації. Омасовлення культурного життя можна спостерігати на прикладі субкультури аргентинського танго – унікального за своєю природою комунікативного простору. Зі зростанням популярності танго зростає кількість і масштаб танго-подій, і перед організаторами постає маркетингове завдання – привабити потенційних гостей завдяки творчому вербальному оформленню назви.

Наше дослідження представляє інтерес завдяки своїй багатомасштабності. Великі танго-зібрання є комунікативними подіями міжкультурного плану, а тому вони апелюють до багатомовної аудиторії, яка прагне порозумітися. Із лінгвістичного погляду вербальне спілкування на початковому етапі підготовки до події обслуговується однією з домінуючих у регіоні європейських мов. Прагматичне навантаження назв танго-подій полягає в привабленні потенційного учасника, але з погляду комунікації це повідомлення риторичного характеру, це одностороння комунікація, яка не передбачає вербальної реакції від адресата.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти аргентинського танго (далі – АТ) приваблюють дослідників (М.-М. Рибалко [1; 2]); з іншого боку, заслуговують уваги ономастичні студії стосовно назв урочистих подій [3; 4; 5], але ономастичні тенденції назв урочистих танго-подій ще необхідно виявити.

Мета статті – виявити ономастичні тенденції у вербальній комунікації прихильників аргентинського танго, яка представлена назвами танго-подій 2018 р. у загальній кількості 117 одиниць, відібраних із ресурсу [6].

Виклад основного матеріалу. Складність проблематики полягає в тому, що представлені власні назви мають чітку екстралінгвістичну співвіднесеність, сфокусовані на багатомовній аудиторії, а тому не є неоднорідними за способами номінації.

Розглянемо характерні риси гостей танго-подій. У маркетинговому огляді [7] надано перелік етапів розвитку тангеро. На першому етапі («Початкове навчання») людина споживає такі основні послуги: навчання в групах, індивідуальне навчання, вечірки (мілонги й практики) у рамках школи. На другому етапі («Середнє навчання») клієнти роблять максимальні інвестиції в навчання й споживання рекреаційних послуг:

уроки; приватні уроки; мілонги; участь у фестивалях (локальних і виїзних) з участю в навчальних заходах і мілонгах, а також у «семінарах». На третьому етапі («Прогресивне навчання й практичне використання навичок») основними споживаними послугами є такі: вечірки (мілонги), фестивалі, танго-марафони. На думку автора, на четвертому етапі («Лайф стайл») навчання припиняється, і споживачі часто переходять у стан «Аргентинське танго як стиль життя», підлаштовуючи своє життя під участь у заходах, значна їх кількість стає учасниками тих чи інших бізнесів, пов'язаних із танго.

За статистикою, найбільше людей іде з танго на першому етапі – на етапі початкового навчання. Ті, хто залишився, урізноманітнюють своє танго-дозвілля заходами, для відвідування яких необхідно пізнати етикет танго-комунікації, набути навичок коректної вербальної й невербальної поведінки, бути готовими до значних фінансових інвестицій у вбрання, взуття, вхідні квитки та подорожі. Це, можна сказати, етап усвідомленого танго.

Розглянемо загальні риси таких заходів – танго-фестивалю, марафону й енкуентро, які відвідують свідомі тангеро. Танго-фестиваль пропонує прихильникам максимальне різноманіття подій: заняття від титулованих тангеро, показові виступи та великі мілонги. Вони можуть продовжуватися декілька днів, зазвичай починаються в четвер чи раніше й охоплюють вихідні дні. Під час фестивалю проходить декілька денних і великих нічних мілонг. Тут можна послухати живу музику від відомих танго-оркестрів, фестиваль часто проходить у розкішному залі. Учасники різняться між собою за майстерністю та стилем танго. На фестивалях часто проста реєстрація, тому спостерігається гендерний дисбаланс.

Танго-марафони народилися з бажання спільноти більше танцювати й менше споглядати шоу, не брати уроки й не відвідувати концерти. Тангеро просто впускають у танцювальний зал, де проходить безперервна мілонга протягом двох-трьох днів, і випускають із нього. Танго-марафони, як правило, розраховані на більш витривалих тангеро. Марафони нерідко проводять у безпосередній близькості до місця проживання учасників. Учасники проходять суворий процес реєстрації, щоб забезпечувалася збалансована кількість жінок і чоловіків.

Танго-енкуентро також відомі від назвою енкуентро мілонгеро, тут пропагують стиль мілонгеро з дуже близькими обіймами, суворим дотриманням танго-коду, як-от запрошення за допомогою кабесео [8], правила навігації на танцполі, у деяких випадках організатори примусово розподіляють сидіння на чоловічу та жіночу сторони, щоб учасникам легше було вступати в зоровий контакт для запрошення на танець. Під час енкуентро не проводять уроки та шоу. Реєстрація учасників на ці зустрічі досить сувора, щоб забезпечити гендерний баланс і гомогенність учасників із погляду танцювальної майстерності [6].

У ході дослідження 117 назв танго-подій було поділено на три підгрупи залежно від ономастичних особливостей.

Назви першої групи актуалізують власне поняттєвий простір аргентинського танго, друга група репрезентує танго-події в географічному аспекті, тоді як третя актуалізує хронотоп події.

Зупинімося на мовному аспекті танго-ономастикону. Ураховуючи міжкультурний характер танго-комунікації, підходимо до аналізу з гіпотезою про рівний розподіл іспанської й англійської мов для обслуговування цього ономастичного простору. З одного боку, англійська мова має статус домінуючої міжнародної мови із загальною кількістю користувачів 983 522 920 осіб. З іншого боку, іспанська мова обслуговує танго-комунікацію на батьківщині танго, в Аргентині, і за кількістю носіїв дещо переважає англійську. Можна прогнозувати, що ці два факти врівноважують один одного [9].

Іспанська мова, імовірно, активно використовується в танго-ономастиконі через її апеляцію до аргентинської культури, до культури Буенос-Айресу: «Певні слова викликають у моїй голові певні асоціації, почуття, переживання <...> Наприклад, слово «ратіо» (ісп. «Внутрішній дворик») веде мене в той час, коли мені було 4 роки, і я сидів у нашому патіо й спостерігав, як мій дід зривав виноград і тиснув із нього вино. Кожен раз, коли я чую це слово в пісні, я знову бачу цю сцену. Для мене це дуже приємні спогади – моя школа називається Patio del Tango» [10].

Культуру пізнають через мову, і навпаки – неможливо пізнати мову, не занурившись у культуру: «Вона так само змислово любила слово – насамперед на звук, але звук щільним неводом волік за собою фактуру, консистенцію, запах і, ясна річ, колір також <...> рідна була найпоживніша, найцілющіша для змислів: чорнобривцевий оксамит, ні, радше вишневий (сік в устах)? русявий (запах волосся)?.. так завжди – іно станеш приглядатися зблизька, розсипається, дробиться – не збереш, голодувала вона без неї тяжко, просто фізично...» [11].

Проаналізуємо ономастику першої групи АКТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЄВОГО ПРОСТОРУ АРГЕНТИНСЬКОГО ТАНГО. На думку М.-М. Рибалко, «АТ як модус соціальної взаємодії саме у сфері міжгендерної комунікації перегукується з особливостями дискурсу закоханого, причому закоханий оперує й вербальними, і невербальними жестами, щоразу вибудовуючи систему знаків, а тангерос – люди, які практикують АТ, розширюють домінування невербальних одиниць аж до повного витіснення мовлення при повному збереженні якості контакту» [2].

Серед одиниць, які актуалізують тему кохання в назвах танго-подій, трапляються класичні образи серця CORAZON BERLIN TANGO MARATHON (Берлін, Німеччина), утаємниченості PARA DOS (для двох – тут і далі переклад авторський – М. Р.) (Словенія), TANGO SECRETO (Варшава, Польща), прелюдії TANGO PRELUDE (Італія), EN TU CARICIA (у твоїй ніжності) ENCUESTRO MILONGUERO (Віченца, Італія).

Потужний емоційний складник комунікації в АТ репрезентований завдяки прикметникам та іменникам, нерідко асоціативної природи: 2nd Caliente (гарячий) Tango Route Marathon (Анталія, Турція), EL FUEGO (вогонь) TANGO MARATHON, winter edition (Варшава, Польща). Потужна аргентинська емоційність нерідко представлена гіперболізовано, передаючи

нестримність, жагу до відчуттів, крайню ступінь пристрасті між закоханими, коли можна втратити розум: DEVORADORES (пожирателі) TANGO MARATHON (Вроцлав, Польща), Maldito (проклятий) Tango Milonguero Weekend (Гетебург, Швеція), MADTANGO MARATHON (Кишинів, Молдова).

Емоційність танго як власне танцю не протирічить емоційності та напруженості танго-події, приміром, такої, як марафон INFIERNO (некло) TANGO WEEK (Іспанія). Організатори цього марафону в Іспанії рекламують його як інтенсивний (very intensive tango+marathon).

Окрім теми кохання, у назвах танго-подій традиційно можна натрапити на апеляцію до семіотичного простору танго, до символічних рухів, фігур, окулістики: EL ABRAZO (обійми) DE RIGA * LA PRIMAVERA 2018 * FESTIVALITO DE TANGO (Латвія), BERGEN EMBRACE II (обійми) (Берген, Норвегія), ISTANBUL TANGO RITUAL FESTIVAL (Туреччина). Цікаво, яким чином статус учасників проявляється в ономастиці назв. Скажімо, для назви фестивалю в Польщі було обрано назву базової танго-фігури «саліда» [12], яка складається з восьми кроків OCHO PASOS 4TH EDITION POZNAN TANGO FESTIVAL. Тоді як у тому самому місті назва танго-енкуентро містить апеляцію до традиційних правил запрошення на танець завдяки погляду (LA MIRADA (погляд) ENCUESTRO MILONGUERO (Познань, Польща)), чого не завжди дотримуються під час подій іншого статусу.

Серед назв першої групи окремо виділимо ті, що опосередковано вказують на велику кількість гостей, на те, що партнерів буде багато й буде особливо важко дотримуватися правил навігації на танцполі: DJ-FESTIVAL TANGO REMOLINO (вихор) (Львів, Україна), KALEIDOSCOPE TANGO MARATHON (Москва, Російська федерація), TANGO MARATHON EL NAVEGADOR (Варшава, Польща). Гіперболізація, притаманна посиленням до теми кохання, трапляється й під час опису кількості людей – на фестивалі в Нюрнберзі організатори запрошують гостей «випалити підлогу» III NURNBERG TANGO FESTIVAL 2018 BURN THE FLOOR (Німеччина).

Зафіксована тенденція підкреслювати задоволення від події, прихильність до танго, яка актуалізується образами мрії (SONANDO (мрійливий) MARATHON AMSTERDAM, SUENO (мрія) DE VARSOVIA TANGO MARATHON (Варшава, Польща)), дружби (A LOS AMIGOS ITF 6 (Греція)), кохання (4TH TANGOLOVERS FESTIVAL MARATHON (Афіни, Греція), 5° ENCUESTRO YO AMO TANGO (я люблю танго) (Мадрид, Іспанія), FESTIVALITO QUERIDO (дорогий) TANGO BILBAO (Більбао, Іспанія)), їжі (THE SECOND CHERRY (вишня) TANGO MARATHON (Кишинів, Молдова), STRAWBERRY (полуниця) TANGO MARATHON (Лодзь, Польща)).

Актуалізація ідеї аргентинського танго в назвах може відбуватися й завдяки відсиланню до місця зародження танго як руху (NOCHES PORTENAS (ночі Буенос-Айресу) (Варшава, Польща)) за рахунок прецедентних для аргентинського танго феноменів: AMOR Y PRIMAVERA (кохання і весна) (травень, Словенія). «Амог у primavera» – це назва альбому оркестру

Таблиця 1

Порівняльна таблиця користувачів англійської й іспанської мов

Мова	Кількість носіїв	Кількість користувачів як другої іноземної	Загальна кількість користувачів
Англійська мова	371 959 910	611 563 010	983 522 920
Іспанська мова	442 384 990	70 606 900	512 991 890

Франсиско Канаро 1935 р., який у хронологічному плані належить до Золотого віку танго (1935–1955 рр.). Золотий вік танго – це період економічного зростання й відродження інтересу до танго в країні, настільки потужний і продуктивний, що більшість музичного супроводу на сучасних мілонгах була створена саме тоді [13].

Стосовно гендерних ролей підкреслимо, що в традиційному комунікативному просторі танго «ролі ведучого й веденого традиційно закріплені за чоловічою й жіночою статтю відповідно» [2], хоча на мілонгах тангеро іноді змінюють ролі на одну-дві танди. Тим не менше, назви танго-подій із натяком на зміну гендерних ролей у кількісному відношенні залишаються на периферії, приміром, *oRó de Bonn – Open Role Tango Marathon (танго-марафон із відкритими ролями)* (Німеччина), *MUJERESTANGOFESTIVAL (жіночий танго-фестиваль)* (Неаполь, Італія).

Для реалізації своїх рекламних стратегій організатори танго-подій нерідко застосовують широкий інструментарій мовної гри й обмануте очікування. Наприклад, назви нижченаведених двох подій утворені завдяки телескопії, вони складаються з ініціальної частини слова-донора й кінцевої частини іншого слова: *marathon+encuentro* 12TH MARACUENTRO – BASEL SUMMER EDITION 2018 (Швейцарія), *planeta+tango* PLANETANGO (Російська Федерація). У назві *Milongato Tango Festival* (Харків, Україна) поєдналися слова *milonga (мілонга, танго-вечір)* і *gato (кіт)*. Образ kota обраний не випадково завдяки характерній м'якій ході кішок, їхньому нічному способу життя.

Розглянемо другу групу назв – **ГЕОГРАФІЧНА ЛОКАЛІЗАЦІЯ**. Ономастичні тенденції в цій групі досить передбачувані: переважна кількість назв містить назву міста або регіону, де відбуватиметься фестиваль чи марафон. Організаторам подій у курортних регіонах чи столицях часто не доводиться докласти зусиль для створення привабливої назви, за них цю прагматичну задачу виконує назва міста або місцевості: *FESTIVAL INTERNACIONAL TANGO BENIDORM*, *CANARY ISLANDS TANGO FESTIVAL 2018*, *2018 CHICAGO TANGO FESTIVAL*, *TENERIFE TANGO MEETING*, *13° FESTIVAL INTERNACIONAL de TANGO do PORTO*.

Географічна локалізація іноді презентована у вигляді легенди про приємне місто, яке варто відвідати: *MAGIC LVIV TANGO MARATHON UKRAINE*, *CHARM CITY TANGO MARATHON* (Балтімор, США). Використовуються стереотипні уявлення про країни та регіони, приміром, Фінляндія презентована як дуже холодна зимова країна та як батьківщина сауни: *TANGO FROSTBITE*, *5TH TANGOSAUNA*.

Використання технології навіювання та непрямой номінації нерідко створює прямо протилежний ефект – викликає посмішку й може дискредитувати подію. Танго-марафон у м. Пскові з населенням трохи більше 200 тисяч людей називається *RIOGRANDE 2ND PSKOV TANGO MARATHON*. Місто Псков стоїть на берегах річки Велика, але використання перекладу цієї назви іспанською (*Rio Grande*) викликає забагато географічних асоціацій з обома американськими континентами.

Деякі назви танго-подій актуалізують новий формат проведення, певне урізноманітнення танго-ритуалів: *TANGO CRUISE WITH CLINT TO THE BAHAMAS* (Багамські острови), *7TH CLEVELAND TANGO BOWLING MARATHON* (США), *TANGOSAFARI LAGO D'ORTA 2018 – THE SPECIAL TANGOFESTIVAL IN PIEMONTE* (Італія).

Для актуалізації географічного розташування танго-події широко застосовують асоціативну семантику, наприклад,

символ міста – *NEPTUNE TANGO MARATHON* (Гданьськ, Польща), *SPQR Tango Marathon Roma* (Італія), герб – *III GRYP TANGO MARATHON* (Польща) [14], назву традиційної страви – *3RD LIMASSOL SOUVLAKI TANGO MARATHON* (Лімасол, Кіпр), тим самим запрошуючи учасників пізнати країну та культуру, яка приймає фестиваль.

Окремо варто відзначити тенденцію до економії й установку на мовну гру, що призводять до появи назв із подвійною мотивацією. Приміром, назва *KRAKUS AIRES TANGO FESTIVAL* (Краків, Польща) завдяки okazionalizmu *Krakus* апелює одночасно й до міста Кракова, і до Буенос-Айреса. Назва марафону в Мадриді відсилає до міста й до стану втрати розуму, утіленого в усіченій формі назви міста – *MADRID TANGO MARATHON TANGOMAD*.

Організатори подій використовують потужні інструменти графіки для реалізації гри слів і установки на мовну економію. Назва фестивалю в Туреччині *TanGO TO Istanbul* приваблює увагу вписанням дієслова *go (їдь)* у наказовому способі до слова *Tango*, а автори наступної назви завдяки різним розмірам шрифту навіюють учасникам емоцію безумства, яка на них чекає на танго-фестивалі в австрійському місті Грац – *GRAZY Tango Festival*.

Особливої уваги заслуговують творчі зусилля організаторів Женевського танго-марафону *TIC TAC TANGO TIME MARATHON*, які вдало поєднали символ країни (досить показову промисловість виготовлення годинників), стилістичні прийоми алітерації (початкова літера T) і ритмізацію.

Нарешті, остання група власних назв, найменша за кількістю, репрезентує **ХРОНОТОП ТАНГО-ВЕЧІРКИ**, відсилаючи до пір року: *ЗИМА (Winter Tango feat Milongas Napoli Ved. – Friends)* (Неаполь, Італія), *IV FLORES DE INVIERNO* (зимові квіти) (Москва), *BECHA (PRIMAVERA EN PRAGA TANGO MARATHON)* (Прага), *Spring Tango Holiday in Greece* (Греція), *ЛІТО (SUMMER Tango Holiday in Greece)* (Греція), *5TH THE ENDLESS SUMMER TANGO MARATHON*, *LOS ANGELES* (США), *Mediterranean Summer Tango Festival* (Пореч, Хорватія).

В аспекті мовного оформлення танго-назв зазначимо, що наша гіпотеза не підтвердилася, адже англійська мова дещо випереджає іспанську за кількістю назв (53 і 42 відповідно). Крім того, на периферії зібраного корпусу виділяється декілька назв італійською (*TESOROMIO (мій скарб)*) *KYIV TANGO WEEKEND* (Україна), *TUTTO IN UN ABBRACCIO (усе в обіймах)* (Італія), *MARATONA TANGOPICCANTE (Марафон пікантне танго)* (Італія)), поодинокі приклади португальської, німецької та румунської мов.

Висновки. Отже, за результатами дослідження можемо зазначити таке: 1) ономастичний простір танго-подій неоднорідний як у мовно-структурному, так і в семантичному відношенні; 2) цей простір обслуговують переважно домінуючі англійська й іспанська мови, а подекуди – італійська; 3) прагматичне завдання танго-назв реалізується за рахунок апеляції до комунікативного простору аргентинського танго, різноманітних прийомів мовної гри, стилістичних прийомів змішаної природи, подекуди міжмовного характеру; 4) аргентинське танго є потужним імпульсом до вивчення іноземних мов, насамперед англійської й іспанської, а також локальних культур – місць проведення подій; 5) ономастичний простір аргентинського танго розкриває зародження тенденцій до демократизації танго-ритуалів у європейських країнах. Перспективи подальших досліджень визначаються актуальністю проблематики перекладу іспаномовних танго-термінів.

Література:

1. Рибалко М.-М. Семантичне розмаїття концепту TANGO (на матеріалі американського англомовного газетного дискурсу). Мова і культура. 2014. Вип. 17, т. 3. С. 28–32.
2. Рибалко М.-М. Комунікативна система аргентинського танго як контекст оприявлення гендерної ідентичності. Культура народів Причорномор'я. 2011. № 119. С. 140–145.
3. Крюкова И. Научные подходы к исследованию модного имени. Восточноукраинский лингвистический сборник. Вып. № 9, 2014. URL: <http://azbuka.in.ua/wp-content/uploads/2014/09/Kryukova-I.-V.pdf>.
4. Врублевская О. Место названий торжественных мероприятий в ономастическом пространстве. Проблемы современной лингвистики: сб. науч. тр. / под ред. проф. Н. Красавского. Волгоград, 2003. С. 56–59.
5. Врублевская О. Названия торжественных мероприятий с точки зрения языковой моды. Известия ВГПУ: Проблемы русистики. № 5 (90). 2014. С. 79–83. URL: <http://izvestia.vspu.ru/files/publics/90/79-83.pdf>.
6. Tangopolix. Your next tango adventure starts here. URL: <https://www.tangopolix.com>.
7. Танго. Краткий маркетинговый обзор: часть 2. Цикл жизни потребителя. URL: <http://saminsky.ru/archives/849>.
8. Романюха М. Комунікація в субкультурі аргентинського танго. Східні слов'яни: історія, мова, культура, переклад: матеріали VIII Всеукр. наук.-метод. конф., 18–19 квітня 2017 р. Дніпро: Біла К.О., 2017. С. 32–40.
9. Ethnologue. Languages of the world. URL: <http://www.ethnologue.com/browse/names> Аргентинское танго. Хавьер Диас.
10. Эксклюзивное интервью для ЛТУ. URL: <http://ltu.org.ua/arghentynskoe-tanho-haver-dyas-ekslyuzivnoe-intervyu-dlya-ltu/>.
11. Забужко О. Польові дослідження з українського сексу. Київ: Видавництво ФАКТ, 2007. 176 с.
12. Танго-термины. URL: <https://abailar.com.ua/abc/>.
13. The Golden Age of Argentine Tango: 1935 to 1955. URL: <http://www.tangology101.com/main.cfm/title/The-Golden-Age-of-Argentine-Tango:-1935-to-1955/id/59>.
14. Герб міста Щецин. URL: http://encyklopedia.szczecin.pl/wiki/God%C5%82o_Miasta_Szczecina.
15. OxfordDictionary.Spanish-English. URL: <https://es.oxforddictionaries.com/translate/spanish-english/>.
16. CollinsDictionary.English-Italian. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english-italian>.

Романюха М. В. Вербальное пространство коммуникации в субкультуре аргентинского танго

Аннотация. Статья посвящена описанию ономастического пространства аргентинского танго, реализованного на материале названий танго-фестивалей, марафонов и энкуэнтро. Выявлены три номинативных группы танго-событий: актуализация понятийного пространства аргентинского танго, географическая локализация и актуализация хронотопа.

Ключевые слова: аргентинское танго, межкультурная коммуникация, понятийное пространство, ономастика, языковая игра

Romanyukha M. Verbal space of communication in the subculture of the Argentine tango

Summary. The article is devoted to the description of onomastic space of the Argentine tango, realized on the material of names of tango festivals, marathons and enquentros. Three nominative groups of tango events were identified: actualization of the conceptual space of Argentine tango, geographical localization and actualization of the chronotope.

Key words: Argentine tango, intercultural communication, conceptual space, onomastics, word play.